

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2016/2017

Destinace (země, město): Gruzie, Tbilisi

Jméno, příjmení: Matěj Března

Místo působení: Výukový a výzkumný ústav rusistiky Fakulty humanitních věd TSU, Sochumská státní univerzita

1. Výuka a činnost na univerzitě

Lektor vyučuje v Gruzii na dvou univerzitách. Hlavním pracovištěm je *Výukový a výzkumný ústav rusistiky Fakulty humanitních věd Tbiliské státní univerzity Ivane Džavachišviliho (TSU)*. Druhou univerzitou, která projevila zájem o působení lektora, je *Sochumská státní univerzita*. Vyučoval jsem rovněž skupinu žáků z krajských spolků *Zlatá Praha* a *Láska Praha*.

Lektor je na univerzitách jediným vyučujícím českého jazyka; musí si tedy výuku rozvrhnout tak, aby mohl sám vyučovat gramatiku, konverzaci i české reálie.

Na Tbiliské státní univerzitě Ivane Džavachišviliho jsem vyučoval třikrát týdně pět skupin studentů (jednu skupinu pokročilých, jednu mírně pokročilých, tři skupiny začátečníků); na Sochumské státní univerzitě jsem vyučoval jednu skupinu začátečníků (v jarním semestru probíhala výuka této skupiny na TSU, viz níže). Kromě řádné výuky probíhaly každý týden konzultace, jichž využívali zejména studenti, kteří se chystali na studium do ČR.

Čeština je vyučována jako nepovinný předmět.

Na žádost studentů se lekce konaly i ve zkuškovém období a v období zimních prázdnin; konzultace často probíhaly i v sobotu.

Způsob výuky

Snažil jsem se vyučovat přímou metodou, většina gruzínských studentů však na tento způsob výuky není zvyklá; při výuce gramatiky jsem proto využíval i srovnávací příklady s gramatikou ruskou a gruzínskou.

Výuku komplikuje fakt, že gruzínští studenti nemají společný rodný jazyk. Na univerzitě studuje mnoho žáků, kteří pocházejí z národnostních menšin (Arméni, Rusové, Ázerové, Čečenci atd.). Příslušníci národnostních menšin jsou nejčastěji absolventy ruských škol; ruštinu ovládají velmi dobře, českou gramatiku a českou slovní zásobu proto pochyť výrazně rychleji než studenti gruzínské národnosti, kteří už většinou ruštinu neovládají. Letos se mi opět podařilo vytvořit samostatnou skupinu žáků, kteří ovládají ruštinu, čímž se výuka usnadnila.

Materiály užívané při výuce

Při výuce jsem kromě vlastních materiálů využíval zejména tyto publikace:

- Dalibor Dobiáš: *Mluvme česky*
- Alena Nekovářová: *Čeština pro život 1, 2*

Studenti

Většinu studentů tvoří vysokoškoláci různých oborů, kteří mají zájem o příští studium v ČR; motivace a snaha jim proto nechybí, pracuje se s nimi velmi dobře. Nevýhodou je, že ti nejschopnější odcházejí studovat do ČR, a proto zatím nevznikla silnější skupina pokročilých studentů.

Kurzy jsou otevřené rovněž žákům vyšších stupňů středních škol a akademickým pracovníkům.

V prvních týdnech byl zájem o češtinu veliký, postupně se počet zájemců ustálil a na lekce docházelo 49 studentů v podzimním semestru (8 středoškoláků, 2 akademičtí pracovníci, zbytek vysokoškoláci), 38 studentů v jarním semestru (6 středoškoláků, 2 akademičtí pracovníci, zbytek vysokoškoláci).

Další činnost na univerzitě

Studenty jsem informoval o možnostech studia v ČR (různé druhy stipendií atd.), pomáhal jsem jim s potřebnými dokumenty a v komunikaci s Velvyslanectvím ČR a českými univerzitami.

Na akcích, které pořádalo mezinárodní oddělení TSU, jsem několikrát prezentoval možnosti výuky českého jazyka v Gruzii; rovněž jsem zájemce informoval o možnostech studia na českých vysokých školách.

Pracoviště; podmínky pro výuku

Na Tbiliské státní univerzitě Ivane Džavachišviliho mi byly poskytnuty učebny, které mají základní vybavení (tabule a křída). Na Sochumské státní univerzitě probíhala výuka v moderně vybavené učebně (dataprojektor, audiotechnika atd.). Z časových důvodů jsem studenty Sochumské státní univerzity ve druhém semestru vyučoval rovněž v prostorách TSU.

Kolegové se ke mně chovali přátelsky a byli mi nápomocni při vyřizování administrativy, zajišťování učeben atd.

Spolupráce s vedoucími pracovišť (prof. **Davit Gociridze** a prof. **Indira Dzagania**) byla bezproblémová.

2. Knihovna lektorátu

Součástí lektorátu je česká knihovna. Knihy jsou zapůjčovány nejen studentům, ale rovněž na nejrůznější kulturní akce, prezentace, výstavy atd.

3. Spolupráce se zastupitelským úřadem

Pravidelně jsem spolupracoval s Velvyslanectvím ČR. Pomáhal jsem při přípravách a pořádání akcí propagujících českou kulturu.

Velvyslanectví ČR (velvyslanec Ing. **Tomáš Pernický**) činnost lektorátu výrazně podporuje; bylo mi nápomocno při propagaci výuky českého jazyka (na akcích ZÚ byly např. rozdávány materiály upozorňující na možnost bezplatného studia češtiny na TSU); zájemce o češtinu informovalo o činnosti lektora; pomáhalo studentům českého jazyka a stipendistům s konzulárními záležitostmi (konzulka PhDr. **Sabina Cingrošová**).

4. Kulturní akce

V letošním roce se v Gruzii konal velký počet kulturních akcí. Na mnohých z nich se lektor a studenti aktivně podíleli.

Na podzim uspořádalo Velvyslanectví České republiky ve spolupráci s lektorátem vzpomínkový večer u příležitosti 80. výročí narození Václava Havla. Vybrané pasáže z knihy *Prosím stručně* četli studenti českého jazyka a gruzínští diplomaté. Druhá část večera byla věnována debatě s profesorem Sulchanem Muchigulašvilim, překladatelem knihy *Prosím stručně* do gruzínštiny. Vzpomínkový večer doprovázela výstava fotografií Václava Havla z let 1989-2003, jejímž autorem je fotograf Karel Cudlín.

Na jaře ve Tbilisi došlo k odhalení pomníku Václava Havla.

Velvyslanectví České republiky rovněž uspořádalo výstavu o starých českých rukopisech a o osobnosti básníka Jaroslava Seiferta.

Na jaře vyšel a byl překladatelem Sulchanem Muchigulašvilim prezentován překlad knihy Bohumila Hrabala *Příliš hlučná samota*.

Proběhlo rovněž několik hudebních akcí a filmových projekcí, kterých se studenti lektorátu zúčastnili jako diváci.

5. Spolupráce s krajauskými spolky

Nadále pokračovala spolupráce s krajauským spolkem *Zlatá Praha* (předseda **Garold Šmalcel**). Po domluvě ke mně na lekce docházelo devět studentů, kteří se ucházeli o programy nabízející studium českého jazyka v ČR (dvousemestrální studijní pobyty na veřejných vysokých školách v ČR či pobyt v Dobrušce). Téměř všichni kandidáti byli na programy přijati (dva do Dobrušky, pět na semestrální pobyty).

Pokračuje i má spolupráce s *Asociací česko-gruzínských vztahů* (předseda **Karlo Kveladze**). Pro spolek jsem vytvořil první díl učebnice češtiny pro Gruzíny.

Spolupracoval jsem rovněž se spolkem *Láska Praha* (předseda **Ioseb Bežašvili**). Vyučoval jsem čtyři členy spolku, kteří se ucházeli o programy nabízející studium českého jazyka v ČR. I tito kandidáti byli úspěšní (dva přijati do Dobrušky, jeden na semestrální pobyt).

6. Ubytování

Ubytování si lektor zajišťuje sám; univerzita mu neposkytuje žádný ubytovací příspěvek.

7. Hodnocení, problémy, perspektivy

Během mého působení nenastaly žádné problémy; spolupráce s univerzitami, studenty, krajany a zastupitelským úřadem probíhala bez komplikací.

Jediným problémem je pomalá gruzínská administrativa (např. pracovní smlouva s TSU mi byla opět vydána až po více než dvou měsících každotýdenního urgování).

Perspektivy výuky českého jazyka v Gruzii jsou dobré. Zájemců o češtinu je dostatek. Kromě současných studentů se mi po několika akcích, na kterých bylo studium češtiny propagováno (Evropské dny v Gruzii, Den Evropy na TSU atd.), ozval i dostatečný počet nových uchazečů.

Potěšil mě velký počet studentů, kterým se podařilo získat některé z nabízených stipendií (vládní stipendia, stipendia Jihomoravského kraje atd.). Úspěšní letos byli rovněž studenti z řad krajanů (čtyři přijati do Dobrušky, šest na semestrální pobyty).

Gruzínské vysoké školství je placené a nepříliš kvalitní; ČR je proto pro gruzínské studenty lákavou lokalitou. Lektorovi výrazně usnadňuje práci i to, že je Česká republika a česká kultura v Gruzii všeobecně

známá a těší se velmi dobré pověsti (charitativní a rozvojová činnost českých firem a organizací, časté a dobře prezentované aktivity Velvyslanectví ČR atd.).

V Tbilisi, 29. 6. 2017

Matěj Března